

ثبت‌های حسابداری مرتبط با

بازارگردانی سهم از طریق صندوق‌های سرمایه‌گذاری اختصاصی بازارگردانی

در دفاتر تامین‌کننده منابع

نکات قابل توجه:

- ۱- هدف از انعقاد قرارداد بازارگردانی مطابق با دستورالعمل فعالیت بازارگردانی در بورس اوراق بهادار تهران، تنظیم عرضه و تقاضا، تحدید دامنه نوسان قیمت و افزایش نقدشوندگی ورقه بهادار است. از همین رو، هدف سهامدار عمده یا ناشر از ورود به قرارداد بازارگردانی با صندوق‌های سرمایه‌گذاری اختصاصی بازارگردانی، سرمایه‌گذاری در واحدهای آن صندوق‌ها نیست، بلکه سپردن فعالیت بازارگردانی سهام خود به آنها است.
- ۲- طبق ماده ۳ «آیین‌نامه حفظ ثبات بازار سرمایه و صیانت از حقوق سرمایه‌گذاران و سهامداران» مصوب ۱۳۹۹/۰۶/۲۰ شورای عالی بورس، «سهامدار عمده یا ناشر مکلف است در صورت عدم وجود بازارگردان برای اوراق اعلامی نسبت به معرفی حداقل یک بازارگردان حداکثر تا سه روز کاری پس از ابلاغ این آیین‌نامه مطابق با مقررات، جهت انجام عملیات بازارگردانی پس از دوره بازسازی اقدام نماید. همچنین در صورت صلاحدید و ابلاغ بورس سهامدار عمده غیر مدیریتی مکلف است تا سفارشات خرید و فروش خود را صرفاً از طریق بازارساز یا بازارگردان انجام دهد.»
- ۳- طبق مصوبات سازمان بورس و اوراق بهادار، صندوق‌های سرمایه‌گذاری اختصاصی بازارگردانی از نظر چگونگی محاسبه خالص ارزش دارایی‌های هر واحد (NAV) به دو دسته (۱) محاسبه NAV جداگانه برای هر نماد مورد تحت بازارگردانی و (۲) محاسبه NAV تجمیعی برای تمامی نمادهای تحت بازارگردانی، طبقه‌بندی می‌گردند. برای هر یک از این دو نوع اساسنامه و امیدنامه جداگانه پیش‌بینی شده است.
- ۴- طبق ماده ۴ اساسنامه صندوق‌های سرمایه‌گذاری اختصاصی بازارگردانی با NAV جداگانه، «موضوع فعالیت صندوق، بازارگردانی اوراق بهادار مشخص طبق امیدنامه و سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار پذیرفته شده در بورس تهران / فرابورس ایران، اوراق بهادار با درآمد ثابت، سپرده‌ها و گواهی‌های سپرده بانکی در راستای انجام فعالیت بازارگردانی است. کلیه دارایی‌ها، بدهی‌ها و هزینه‌های مربوط به هر یک از عملیات بازارگردانی شرکت‌های مورد نظر به صورت جداگانه نگهداری و گزارش می‌گردد. خصوصیات دارایی‌های موضوع سرمایه‌گذاری و حد نصاب سرمایه‌گذاری مربوطه در امیدنامه ذکر شده است.»
- ۵- طبق ماده ۴ اساسنامه صندوق‌های سرمایه‌گذاری اختصاصی بازارگردانی با NAV تجمیعی، «موضوع فعالیت صندوق، بازارگردانی اوراق بهادار مشخص طبق امیدنامه و سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار پذیرفته شده در بورس تهران / فرابورس ایران، اوراق بهادار با درآمد ثابت، سپرده‌ها و گواهی‌های سپرده بانکی در راستای انجام فعالیت بازارگردانی است. خصوصیات دارایی‌های موضوع سرمایه‌گذاری و حد نصاب سرمایه‌گذاری مربوطه در امیدنامه ذکر شده است.»
- ۶- طبق ماده ۶ دستورالعمل فعالیت بازارگردانی در بورس اوراق بهادار تهران، بازارگردان، فعالیت بازارگردانی ورقه بهادار را در کد بازارگردانی انجام می‌دهد.
- ۷- در بند ۲-۲-۱ امیدنامه صندوق‌های سرمایه‌گذاری اختصاصی بازارگردانی مشخص می‌گردد که صندوق، بازارگردانی سهام چه نماد یا نمادهایی را بر عهده دارد.

دات کام
حسابداری

www.Hesabdary.Com
@HesabdaryCom

نحوه شناسایی آثار قراردادهای بازارگردانی در دفاتر تامین کننده منابع:

- (۱) نحوه عمل حسابداری قراردادهای بازارگردانی در دفاتر تامین کنندگان منابع با توجه به دو عامل (۱) تامین کننده سهامدار عمده باشد یا ناشر، (۲) نحوه مشارکت تامین کنندگان منابع در تامین منابع مالی لازم برای بازارگردانی (به صورت آورده نقدی یا آورده به صورت سهم) باشد، دارای حالات متعددی است که به شرح ذیل تبیین می‌گردد.
- (۲) صندوق‌های سرمایه‌گذاری اختصاصی بازارگردانی مکلف‌اند تمامی اطلاعات مربوط به بازارگردانی هر نماد را به تفکیک هر تامین کننده منابع، از جمله کلیه خرید و فروش‌های صورت گرفته، دارایی‌ها، بدهی‌ها و هزینه‌های مربوط را نگهداری و حداقل به صورت ماهانه به تامین کننده منابع اطلاع دهند و سهامدار عمده/ناشر که اقدام به بازارگردانی سهم از طریق صندوق سرمایه‌گذاری اختصاصی بازارگردانی نموده است، باید در صورت‌های مالی خود، ضمن افشای اطلاعات مربوط به قرارداد بازارگردانی با صندوق، تعداد سهام و میزان وجه نقد تخصیص داده شده برای بازارگردانی، واحدهای سرمایه‌گذاری دریافتی از صندوق و ارزش خالص دارایی‌ها برای هر واحد صندوق در تاریخ صورت‌های مالی و سایر اطلاعات مربوط را افشا نماید.
- (۳) در ثبت‌های حسابداری ارایه شده، کارمزد و مالیات نقل و انتقال سهام صفر در نظر گرفته شده است.

• سهامدار عمده به عنوان تامین کننده منابع

دفاتر سهامدار عمده			شرح
ثبت‌های حسابداری			
۱۰,۰۰۰	حساب‌های دریافتی - جاری بازارگردان ^۱		سهامدار عمده به منظور بازارگردانی سهم شرکت الف، مبلغ ۱۰,۰۰۰ ریال وجه نقد و ۱۰۰ سهم شرکت الف به ارزش دفتری هر سهم ۲۰۰ ریال را در اختیار صندوق سرمایه‌گذاری اختصاصی بازارگردانی قرار می‌دهد، که در قبال آن ۳۰۰ واحد صندوق به ارزش ۱۰۰ ریال دریافت می‌کند. (۱۳۹۸/۰۹/۰۱)
۲۰,۰۰۰	سرمایه‌گذاری در سهام شرکت الف - بازارگردانی ^۲		
۱۰,۰۰۰	موجودی نقد		
۲۰,۰۰۰	سرمایه‌گذاری در سهام شرکت الف		
۱۵,۰۰۰	حساب‌های دریافتی - جاری بازارگردان		طبق گزارش ماهانه دریافتی از بازارگردان، تنها ۵۰ سهم شرکت الف به قیمت هر سهم ۳۰۰ ریال به فروش رسیده است. (۱۳۹۸/۰۹/۳۰)
۱۰,۰۰۰	سرمایه‌گذاری در سهام شرکت الف - بازارگردانی		
۵,۰۰۰	سود حاصل از فروش سهام شرکت الف - بازارگردانی		
۸,۰۰۰	سرمایه‌گذاری در سهام شرکت الف - بازارگردانی		طبق گزارش ماهانه دریافتی از بازارگردان، بازارگردان تنها ۲۰ سهم شرکت الف را به قیمت هر سهم ۴۰۰ ریال خریداری نموده است. (۱۳۹۸/۱۰/۳۰)
۸,۰۰۰	حساب‌های دریافتی - جاری بازارگردان		
۷۰۰	حساب‌های دریافتی - جاری بازارگردان		طبق گزارش ماهانه دریافتی از بازارگردان، ۱۰ ریال به ازای هر سهم شرکت الف، سود نقدی توسط بازارگردان دریافت شده است. (۱۳۹۸/۱۱/۳۰)
۷۰۰	درآمد سود سهام		
۶۰۰	سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار با درآمد ثابت		طبق گزارش ماهانه دریافتی مبلغ ۶۰۰ ریال از وجوه نقد آزاد، در اوراق بهادار با درآمد ثابت سرمایه‌گذاری شده است. (۱۳۹۸/۱۲/۳۰)
۶۰۰	حساب‌های دریافتی - جاری بازارگردان		
۵۰۰	هزینه بازارگردانی		سهامدار عمده، مبلغ ۵۰۰ ریال بابت کارمزد بازارگردانی به بازارگردان پرداخت می‌کند. (۱۳۹۸/۱۲/۳۰)
۵۰۰	حساب‌های دریافتی - جاری بازارگردان		
****	موجودی نقد		در پایان قرارداد بازارگردانی، وجه نقد باقیمانده مربوط به کد بازارگردانی سهام شرکت الف و باقیمانده سهام شرکت الف به تامین کننده (سهامدار عمده) برگشت می‌شود.
****	سرمایه‌گذاری در سهام شرکت الف		
****	سرمایه‌گذاری در سهام شرکت الف - بازارگردانی		
****	حساب‌های دریافتی - جاری بازارگردان		

^۱ با توجه به اینکه هدف فعالیت بازارگردانی تنظیم عرضه و تقاضا، تحدید دامنه نوسان قیمت و افزایش نقدشوندگی ورقه بهادار است و مبلغ وجه نقد پرداختی توسط تامین کننده منابع به صندوق، معیارهای شناخت این دارایی به عنوان سرمایه‌گذاری در صندوق (مطابق با استاندارد حسابداری ۱۵) را احراز نمی‌نماید، بنابراین به عنوان حساب‌های دریافتی از صندوق در نظر گرفته می‌شود.

^۲ آورده (سهم) به صورت امانی در اختیار صندوق بازارگردانی طی قرارداد مربوطه قرار گرفته و طبق استاندارد حسابداری ۳ "درآمد عملیاتی" تا زمانی که کالای امانی به شخص ثالث فروخته نشده است، شناخت درآمد صورت نمی‌گیرد. لذا تامین کننده منابع در زمان فروش سهم توسط صندوق به شخص ثالث از حساب سرمایه‌گذاری قطع شناخت به عمل آورده و آن را از دفاتر خود خارج می‌نماید و تا آن زمان حساب مذکور، تنها به حساب تفصیلی بازارگردانی (جهت ارایه مناسب اطلاعات) انتقال داده می‌شود.

دفاتر ناشر			شرح
ثبتهای حسابداری			
۱۰,۰۰۰	حسابهای دریافتی - جاری بازارگردان		ناشر به منظور بازارگردانی سهم شرکت خود، مبلغ ۱۰,۰۰۰ ریال وجه نقد و ۱۰۰ سهم شرکت خود به ارزش دفتری هر سهم ۲۰۰ ریال را در اختیار صندوق سرمایه‌گذاری اختصاصی بازارگردانی قرار می‌دهد، که در قبال آن ۳۰۰ واحد صندوق به ارزش ۱۰۰ ریال دریافت می‌کند. (۱۳۹۸/۰۹/۰۱)
۲۰,۰۰۰	سهم خزانه - بازارگردانی ^۳		
۱۰,۰۰۰	موجودی نقد		
۲۰,۰۰۰	سهم خزانه		
۱۵,۰۰۰	حسابهای دریافتی - جاری بازارگردان		طبق گزارش ماهانه دریافتی از بازارگردان، تنها ۵۰ سهم شرکت الف به قیمت هر سهم ۳۰۰ ریال به فروش رسیده است. (۱۳۹۸/۰۹/۳۰)
۱۰,۰۰۰	سهم خزانه - بازارگردانی		
۵,۰۰۰	صرف سهام خزانه		
۸,۰۰۰	سهم خزانه - بازارگردانی		طبق گزارش ماهانه دریافتی از بازارگردان، بازارگردان تنها ۲۰ سهم شرکت الف را به قیمت هر سهم ۴۰۰ ریال خریداری نموده است. (۱۳۹۸/۱۰/۳۰)
۸,۰۰۰	حسابهای دریافتی - جاری بازارگردان		
به دلیل اینکه به سهام خزانه در موقع تقسیم سود، سودی تعلق نمی‌گیرد، ثبتي در این خصوص نداریم. ^۴			سود تقسیم شده توسط شرکت الف به ازای هر سهم، ۱۰ ریال است. (۱۳۹۸/۱۱/۳۰)
۶۰۰	سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار با درآمد ثابت		طبق گزارش ماهانه دریافتی مبلغ ۶۰۰ ریال از جوجه نقد آزاد در اوراق بهادار با درآمد ثابت سرمایه‌گذاری شده است. (۱۳۹۸/۱۲/۳۰)
۶۰۰	حسابهای دریافتی - جاری بازارگردان		
۵۰۰	هزینه بازارگردانی		ناشر، مبلغ ۵۰۰ ریال بابت کارمزد بازارگردانی به بازارگردان پرداخت می‌کند. (۱۳۹۸/۱۲/۳۰)
۵۰۰	حسابهای دریافتی - جاری بازارگردان		
****	موجودی نقد		در پایان قرارداد بازارگردانی، وجه نقد باقیمانده مربوط به کد بازارگردانی سهام شرکت الف (ناشر) و باقیمانده سهام شرکت الف به تامین کننده (ناشر) برگشت می‌شود.
****	سهم خزانه		
****	سهم خزانه - بازارگردانی		
****	حسابهای دریافتی - جاری بازارگردان		

^۳ در خصوص انجام ثبت‌های مناسب برای سهام خزانه، ضروری است ابلاغیه شماره ۹۵/ب/۴۴۰/۰۰۲ مورخ ۱۳۹۵/۰۲/۱۲ سازمان بورس و اوراق بهادار با عنوان «ثبت‌های حسابداری و گزارشگری سهام خزانه» مدنظر قرار گیرد.

^۴ با توجه به اینکه ناشر سهم شرکت خود را (سهام خزانه) به صندوق سرمایه‌گذاری بازارگردانی اختصاصی به صورت امانی سپرده است و همچنان ماهیت سهام خزانه برای ناشر سهم دارد، لذا در موقع تقسیم سود، سودی به آن تعلق نمی‌گیرد، لیکن در صورت تعلق سود به بازارگردان، ناشر باید آن را در دفاتر خود به سود انباشته منظور نماید.